

Ekklesia Tilburg - Viering rond schrift en tafel – 18 december 2022

Voorgangers Arthur van Tongeren en Hub Lenders
Lector Tiny Potters
Zang koor
Piano Erna Melis

“Nieuw begin de toekomst open”

OPENING

Onsteken van de Paaskaars

Openingslied Hoor Israël (63-II)

Welkom en inleiding

Goede morgen,
welkom hier, dit uur, bij deze viering van Ekklesia Tilburg.
Voel je thuis in deze gemeenschap van mensen en van de Enige.

Vandaag is de vierde zondag van de advent ook wel zondag Rorate genoemd,
naar het gelijknamige lied.

Een lied dat spreekt van hoop en verwachting, de hoop dat uit de hemel een dauw,
een regen van gerechte mag neerdalen op ons, op onze wereld.

De hoop ook dat het aangezicht van de Eeuwige ons toegekeerd mag blijven,
dat God-ik-zal ons niet vergeet, dat ons hart verzacht, onze ogen gewekt worden...

We zingen het straks, als hoopvol teken van uitzicht en belofte.

Het is misschien toeval – of niet – maar het *openingslied* van vandaag zongen we ook
op de eerste zondag van de advent. Het omspannt zo als het ware deze hele periode.
De tekst sluit (net als destijds in de viering van John Jacobs) vrijwel naadloos aan
bij de lezingen van vandaag. Maar daarnaast stelt het ons ook een indringende vraag:
kunnen en willen wij wel horen? Ons oor laten hangen naar die Roepstem van eeuwen her,
die ons oproept tot recht en gerechtigheid in deze wereld?

Soms negeren we die Stem liever, die zou zomaar onze eigen plannen kunnen verstoren.

Een andere keer staan we misschien meer open voor de aandrang van dat woord.

Allebei die houdingen komen we straks tegen, in de beide lezingen van vandaag.

We horen van een koning die in de problemen zit, maar niet zit te wachten op het woord
van de profeet Jesaja en die God waarvan hij de spreekbuis is.

En we horen van een eenvoudige, eerbare man, die moet bepalen hoe met een
lastige situatie om te gaan.

Het is bijna zover: over een week vieren we de geboorte van het Kerstkind.

Gedurende een periode van vier weken hebben we ons voorbereid op de komst van
God-zelf in onze wereld.

Als teken van die toenemende verwachting, maken we het elke week een beetje lichter.

Vandaag mogen alle vier de kaarsen op de adventskrans branden,
als teken van het groot licht dat in ons midden komen zal.

aansluitend: ontsteken 4 kaarsen op de adventskrans,
en **zingen:** Kom in ons midden jij Ene

(in boekje)

DIENST ROND DE SCHRIFT

Lezing: Jesaja 7:10-17

De Heer liet verder tegen Achaz zeggen: 'Vraag om een teken van de Heer, uw God, hetzij uit de diepte van het dodenrijk, hetzij uit de hoge hemel.'

Maar Achaz antwoordde: 'Nee, ik zal geen teken vragen, ik zal de Heer niet op de proef stellen.'

Toen antwoordde Jesaja: 'Luister, huis van David. Is het niet genoeg de mensen te tergen? Moet u nu ook mijn God tergen? Daarom zal de Heer zelf u een teken geven: de jonge vrouw is zwanger, zij zal spoedig een zoon baren en hem Immanuël noemen. Boter en honing zal hij eten, totdat hij in staat is om het kwade te verwerpen en het goede te kiezen. Want voordat de jongen in staat is het het kwade te verwerpen en het goede te kiezen, zal het land van de beide koningen die u zoveel angst inboezemen, ontvolkt zijn. En voor u, uw volk en uw koningshuis zal de Heer een tijd laten aanbreken zoals men niet meer heeft meegemaakt sinds Efraïm zich van Juda afscheidde: de heerschappij van Assyrië.'

Tussenzang

Neerdalen als dauw

(57-II)

Lezing: Matteüs 1:18-25

De afkomst van Jezus Christus was als volgt. Toen zijn moeder Maria al was uitgehuwelijkt aan Jozef maar nog niet bij hem woonde, bleek ze zwanger te zijn door de heilige Geest. Haar man Jozef, die een rechtschapen mens was, wilde haar niet in opspraak brengen en dacht erover haar in het geheim te verstoten. Toen hij dit overwoog, verscheen hem in een droom een engel van de Heer. De engel zei: 'Jozef, zoon van David, wees niet bang je vrouw Maria bij je te nemen, want het kind dat ze draagt is verwekt door de heilige Geest. Ze zal een zoon baren. Geef hem de naam Jezus, want hij zal zijn volk bevrijden van hun zonden.'

Dit alles is gebeurd opdat in vervulling zou gaan wat bij monde van de profeet door de Heer is gezegd: 'De maagd zal zwanger zijn en een zoon baren, en men zal hem de naam Immanuël geven,' wat in onze taal betekent 'God met ons.'

Jozef werd wakker en deed wat de engel van de Heer hem had opgedragen: hij nam haar bij zich als zijn vrouw, maar hij had geen gemeenschap met haar voordat ze haar zoon geboord had. En hij gaf hem de naam Jezus.

Muziek – piano

Overweging

bij Jesaja 7:10-17 en Matteüs 1:18-25)

Het zijn duistere tijden. Een groot machtsblok bedreigt de omliggende staten. Sommige daarvan willen een alliantie vormen en in opstand komen, voordat ze worden aangevallen en veroverd. We schrijven rond 730 voor Christus en dit is de situatie waarin Achaz, de koning van Juda zich bevindt. Hij moet kiezen, maar voelt niets voor een tot mislukken gedoemde opstand tegen het grote en sterke Assyrië, hij sluit liever een verbond met hen. Dit in tegenstelling tot de koningen van Aram (Damascus) en Efraïm (Israël), die Achaz willen dwingen tot deelname aan hun pact en nu tegen hem optrekken. Achaz en Jeruzalem sidderen en beven als bomen in de wind – zullen ze een belegering van deze twee koningen doorstaan? Dan wordt de profeet Jesaja naar Achaz gezonden. Zijn boodschap namens God-ik-zal: 'Maak u niet ongerust over die twee koningen die tegen u

optrekken, zij zullen worden verdelgd. Laat u niet meeslepen in deze zinloze oorlog. Heb vertrouwen en vraag God om een teken.' Maar Achaz verschuilt zich achter de vroom klinkende uitvlucht dat hij De Ene niet op de proef wil stellen. Het is echter geen vroomheid die hier spreekt, maar veeleer de angst dat een teken van God wel eens zijn eigen plannen kan doorkruisen. *Hoor, maar ik wil niet horen. Mijn oren dichtgestopt. Zou ik uw woord verstaan, ik moest uw wegen gaan, u volgen hier en nu...* Nee, liever zelf de regie en een verbond met Assyrië dan een verbond met God – zo redeneert die angstige koning Achaz. 'Luister huis van David. Is het u niet genoeg de mensen te tergen? Moet u nu ook nog mijn God tergen?' spreekt Jesaja hem toe. En dan volgt alsnog de niet-gewenste Godsspraak, over een zwangere vrouw, een zoon Immanuël – *God met ons* – die een tijd lang boter en honing zal moeten eten. En Achaz hoort, verstaat, begrijpt: er is onheil op komst; hij zal met een groot deel van het volk worden weggevoerd naar Assyrië. Een kleine rest waaronder Immanuël, zijn voorzegde zoon, zal achterblijven in Juda en moeten leven van wat het geteisterde land nog te bieden heeft: melk van wat loslopende schapen en honing die zij vinden in de wildernis. Totdat ooit misschien een rest zal terugkeren uit de ballingschap. Onheil dus, zeker, maar ook heil. Want er is een teken van hoop: Immanuël, God die met ons is. De Ene zal zijn volk niet voorgoed verlaten, er is toekomst. Er is een zoon in het verschiet, een zoon van David, er daagt een spoor van licht in de verte.

Dat Immanuël-motief komen we opnieuw tegen in de evangelielectuur van vandaag. De bijzondere mens Jezus kan natuurlijk niet 'zomaar' geboren worden. Johannes spreekt over het woord dat vlees geworden is. Lucas verhaalt van een ontmoeting van Maria met een engel, een volkstelling en een reis naar de stad van David, Betlehem. Marcus begint plompverloren met de doop in de Jordaan en een stem uit de hemel. En Matteüs ten slotte komt met een uitgebreide geslachtslijst en een oude profetie. Jezus' wording is geen gewone geboorte maar het actief ingrijpen van God-zelf in onze menselijke geschiedenis. In het verhaal van De Ene met het volk Israël komen we dat vaker tegen. Het is een terugkerend motief: door goddelijk ingrijpen wordt de schoot van vrouwen gesloten, dan wel geopend. Steeds weer als mensen (meestal mannen) het spoor bijster zijn en denken dat ze het wel af kunnen zonder de bemoeienis van die Stem, die hen zegt hoe het wel en vooral hoe het niet moet, loopt hun weg dood. Niet de mens maar de Eeuwige bepaalt hoe en wanneer het verhaal verder gaat. Nu, met de komst van Jezus ophanden is er weer zo'n moment. Er is behoefte aan hoop en licht in donkere tijden.

Dit keer is een jonge vrouw uitverkoren om het heil tot stand te brengen: Maria. Ze is verloofd met Jozef, een timmerman, die een cruciale rol te spelen heeft in het geheel. Want Maria is zwanger, en één ding weet Jozef zeker: hij kan niet de vader zijn. Rechtschapen als hij is, kiest hij ervoor om 'haar niet in opspraak te brengen, maar in het geheim te verstoten', zo schrijft Matteüs. God verhoede dat dit gebeurt, want Jozef stamt uit het huis van David waar naar verluidt de Messias uit voort zal komen. Hij moet dus het kind erkennen en diens naam roepen. In een droom verschijnt hem een engel van De Ene, die Jozef nadere tekst en uitleg geeft. Jozef is, net als zijn naamgenoot uit lang vervlogen tijden, een dromer; het zijn *mensen die dromend een stem verstaan*. 'Je moet je vrouw bij je nemen, en het kind, dat verwekt is door de heilige geest, bij zijn geboorte Jezus noemen – God bevrijdt', zo spreekt de engel tot hem. En voegt daar nog aan toe dat op deze wijze de profetie van Jesaja in vervulling moet gaan. En Jozef hoort, verstaat en begrijpt: er is heil op komst. En net als die andere Jozef van lang geleden, geeft hij zich over aan het woord van De Ene – hij wel. *Hoor roept gij in mijn oren en jaagt mijn angst uiteen*, of zoiets. Hij ontwaakt en weet wat hem te doen staat.

Het oude woord van Jesaja over een jonge vrouw die een kind zal baren, Immanuël, *God met ons*, wordt hier en nu waar. Een tastbaar teken van God in ons midden. Een lichtpunt in donkere tijden.

‘Het volk dat in het duister wandelt, zal groot licht zien’, nog zo’n profetenwoord. God wil in deze wereld aanwezig komen, niet als een machtige vorst of heerser, maar als een kwetsbaar en weerloos kind, een zachte kracht in ons midden. En zijn naam zal Jezus zijn, Jehoshua. Jozua klinkt daarin door: de eerste die het beloofde land is binnengegaan. En die naam is niet zomaar iets. Je leven begint met het roepen van je naam. Je roepnaam is tevens je roeping, die vormt het programma voor je hele leven. Jezus, God bevrijdt; een teken van hoop, een baken van licht, God-met-ons wat er ook gebeurt...

Aan ons de keuze, net als toen, om al dan niet op deze uitnodiging van De Ene in te gaan. Passief aan de kant blijven en hopen dat het vanzelf goed komt is geen optie. Maken we net als Jozef ruimte in ons hart en ons leven voor het kind waarvan we over een week de geboorte vieren? Laten we die zachte kracht die ons uitnodigt om deel te hebben aan dat visioen van een land van recht en vrede toe? Als we geloven dat het kan, een wereld anders, beter dan deze, dan mogen we gaan in het spoor van de belofte van God-met-ons. Dan zijn we voor elkaar een licht en mogen we samen leven in vrede.

Nieuw begin de toekomst open.

(Arthur van Tongeren, 18 december 2022)

Lied Het volk dat in duisternis gaat **(in boekje/inlegvel)**

Mededelingen, collecte

DIENST ROND DE TAFEL

Klaarmaken van de tafel

Uitnodiging – stilte

Gebed met intenties

Tafelgebed Gezegend Gij Eeuwige **(57-III)**

Brood en wijn

SLOT

Voorbede Adem ons open **(inlegvel)**

zingen: *Laat onze woorden stijgen voor uw gezicht als wierook,
zie in ons het verlangen een mens te zijn van u.*

Kom adem ons open. (geheel 2x)

lezen: Bidden wij voor de leiders van onze wereld,
die zich doof houden voor uw woord, die leven in angst,
die mensen onderdrukken en regeren met ijzeren vuist.
Verzacht hun hart, doe hen opengaan.
Bidden wij voor alle slachtoffers,
van oorlog en geweld, van racisme en onderdrukking,
voor hen die moeten leven in angst,

waar dan ook op deze wereld.
Dat wij hen zien en horen, met een open hart.

zingen: *Kom adem ons open.*

lezen: Voor dromers en zieners, mensen met een visie,
die de gave bezitten de toekomst te verbeelden en vorm te geven.
Voor mensen, bescheiden en rechtvaardig,
die hun verantwoordelijkheid nemen en doen wat gedaan moet worden.
Voor kerken en geloofsgemeenschappen,
geroepen om te getuigen van uw liefde voor de mensen.
God, laat uw gerechte neerdalen op allen,
goed en kwaad, gelovig en ongelovig, mensen naar uw beeld.

zingen: *Dauwt hemelen van omhoog,
wolken laat de gerechte, als regen, neerdalen.
Aarde open je, laat de verlosser geboren worden.
Kom, o God, wacht toch niet langer.
Maak los wat ons bevangen houdt.
Kom adem ons open.*

Zending en zegenwens

Soms vallen mooie dingen je zomaar toe.
Zoals laatst toen ik op tv een korte tekst hoorde van Rumi,
of meer volledig gezegd: Jalal ad-Din Rumi.
Rumi was een filosoof, dichter en soefi-mysticus en
hij leefde in de dertiende eeuw in Perzië – het huidige Iran.

Hij schreef:

*Do not worry if all the candles in the world
will flicker and die
We have the spark that starts the fire*

(Maak je geen zorgen als alle kaarsen ter wereld
flikkeren en doven
Wij dragen de vonk die het vuur ontsteekt)

Mag die hoopvolle gedachte ons tot zegen zijn.
En mag Die Ene die wij noemen God
ons zegenen overal waar wij gaan:
vader-moeder, zoon en heilige geest. Amen.

Slotlied

Lied van Micha

(30-III)